

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

PROGRESUL. PACEA

Un prim act natură politică și socio-politică și evident de spirit prin care act de noi înșine, față în față propriile noastre cerințe și aspirațiile noastre nădejdi — tradiții Mesaj al tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat națiunii. Mesajul trece între ani. Și, sub și unii atit de cunoscut și rest, spre interes față de țară cu claritate, deschis, în fațuror, problemele proprii nașterii, de calea progresului civilizației, de înfăptuirii marciative și a programelor pe Congresul al XII-lea și Conf. Națională ale partidului le-aptat în consens cu noua etapăcare o trăim. Se conturează a de fiecare dată, la scara întâi, o experiență ce ne întreț în propriile noastre nădejdi și stări și se conturează mai aleele că și mijloace prin caretem acționa cu și mai multă via și mai mult patos și efortpent, viabil, pentru a da lum de eficiență și durabilitatemă, necesară, oricărui demers are îl întreprindem și care este neabătut cauza propășirii și comuniste a patriei.

Prin munca întregului poporu tovarășul Nicolae Ceaușescu, a sporit avuția socialistă irii, România a urcat noi treptevizualitate materială și spirituală: departe : să ridicăm la vâ superior gândirea și creațioică, învățămîntul, cultura to,

asigurind fiecărui om al muncii un orizon: tot mai larg de cunoaștere și pregătire profesională, tehnică, științifică și culturală! Să intensificăm activitatea politico-educativă pentru formarea unui om nou, cu conștiință morală înaltă, să promovăm ferm, în toate domeniile, principiile eticii și echității sociale, ale umanității revoluționare!

În acest fel Mesajul se adresează tuturor și două sint, în sinteză, ideile în jurul cărora gravitează totul: progresul și pacea. Adică exact acei termeni de referință pentru condiția și umanitatea lumii de azi. Conștiința pregnantă, responsabilă și vizionară a contemporaneității, a acestui timp prin care dreptul fiecărui țări și al fiecărui popor la independență și libertate a devenit sinonim cu însuși dreptul la via și suportă presiunea ațor crize, a ațor amenințări și trece prin cea mai gravă încordare internațională. De aceea, prin tot ce depinde de ea, România și-a făcut din aceste două idei — progresul și pacea — o încontestabilă morală a existenței și propășirii, o vocație care, prin inspirația și demersurile atit de cunoscute și apreciate ale președintelui ei, se resimte ca un nobil și fertil impact în viața internațională și se bucură, nu o dată, de largi considerații pe toate meridianele lumii.

Progresul și pacea, așadar, iată logica și rațiunea pe care le propun termenii Mesajului nostru românesc, într-un moment cind cele mai drepte și mai clare conștiințe

ale lumii nu pot vedea altfel și cind popoarele — obșu se neacă — pentru a și salvarda inșiși ființa. O spune însuși președintele, în numele păcii și să schimbare radicală să deleșă o schimbare radicală a cursului evenimentelor în acest sens! Popoarele, mișcările pentru pace din Europa — cărora poporul român îi s-a alăturat cu întreaga sa forță — trebuie să și facă tot mai puternic auzit cuvîntul, să ceară să primeze rațiunea și spiritul de răspundere, interesele păcii, ale opăririi dreptului suprem al omului — la viață, la pace, la libertate.

Cuprinzător și programatic în articulațiile sale de idei și aprecieri ale lumii contemporane, Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu se transformă și într-un vibrant îndemn de a face totul pentru înflorirea economică și socială a patriei, pentru a ridică întreaga activitate la nivelul marilor răspunderi pe care le reclamă înfăptuirea obiectivelor și a programelor stabilite de partid. A fost acesta și sentimentul înalt pe care ni l-a prilejuit mai înainte tradiționala sărbătoare a plușurului, moment în care tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, au primit, în expresia lor de stimă și recunoștință, urările tinerei generații, ale întregului popor.

Un nou an așadar, un an a cărui cheie de boltă o reprezintă progresul și pacea.

„Tot ceea ce fărurim trebuie să servească poporului, bunăstării și fericirii sale, ridicării patriei pe noi culmi de civilizație și progres, întăririi independenței și suveranității României socialiste !

Să facem astfel ca, în anul 1984, poporul nostru, acționind în deplină unitate, cu spirit de înaltă răspundere, ordine și disciplină, să și asigure o viață tot mai bună, ca patria noastră să cunoască o continuă înflorire, pe calea socialismului și comunismului !”

NICOLAE CEAUȘESCU

Aniversare

mai multe fericite, coincidente de început de an, în ianuarie, ne așează în fața unor sărbători care, atit în plan real și simbolic, sint și o cloceantă, înaltă dovadă a felului prin care poporul nostru cunoaște și înțelege să și cinstească exponenții săi de spirit, pe acele personalități de a căror operă îl este în mod strins legată viața și pe traiectul destinului cărora își vede propria sa luptă și muncă închinată progresului și civilizației patriei. O astfel de sărbătoare este aceea a zilei de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu, aniversarea la care participăm cu un desăvîrșit respect și omagiuem cu acest prilej un militant de frunte al partidului, un strălucit și pilduitor exemplu de devotament și abnegație patriotică, revoluționară, pe omul de știință român, savant de renume mondial, academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Și toate acestea, cunoașterea din istoria contemporană, alcătuiesc în mod evident profilul și prestigiul unei personalități în permanentă și laborioasă activitate. Pe un drum care începe odată cu anii de luptă eroică, revoluționară, și se continuă la zi, din perspectiva înfăptuirii marilor programe ale dezvoltării noastre economice și sociale, s-a dedicat acestei lupte împreună cu cel care avea să devină un simbol al unității și independenței noastre naționale, omul care prin voința întregii națiuni a fost investit să conducă și conduce de aproape două decenii destinele României, secretarul general al partidului nostru președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Astfel, ca soție și mamă, om politic și om de știință, academician doctor inginer Elena Ceaușescu apare într-o indisolubilă legătură cu tot ceea

Un izvor de lumină

Cind faci un portret, cind îl desenezi pe hîrtie, cind îl aserini pe o pînză sau cind îl teci într-o tapiserie, marea biruință a celui care îl face este ca priceperea sa, tainele mestesugului pe care îl stăpînesc să îl ajute să realizeze o operă vie, un chip omenesc a cărui frumusețe să nu fie mai prejos decît lumina care îl înalță, decît armonia adincă, oglinda fidelă a simțirilor și sufletului.

M-am străduț, nu o dată, dar mereu cu aceeași dragoste și mare dorință de a obține la capătul strădaniei o izbîndă, să lucrez portretul tovarășei Elena Ceaușescu. I-am înaintat de toate, frumusețea morală, frumusețea de trupă și asericiu a femeii care este tovarășa de viață și muncă a secretarului general al partidului și președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu; pentru noi, tot, blîndețea privirii și a zîmbetului însemnă, înainte de toate, nesfîrșita bună-tate și dragoste pe care tovarășa Elena Ceaușescu nu obasește să le dăruiască binelui general, aspirației noastre comune de încredere și de siguranță.

M-am străduț, nu o dată, dar mereu cu aceeași dragoste și mare dorință de a obține la capătul strădaniei o izbîndă să fac

TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU — Tablou de Cornelia Ionescu

Omagiu

Pentru dragostea de țară,
De români ce-nfloresc,
De tot ce-i și-a fost să fie
Totdeauna românesc,

Pentru pacea mult dorită,
Pentru visul cel visat,
Pentru inima, lumina,
Care patriei o dați,

Pentru împliniri de gânduri,
Drum de soare și de dor
Lingă-Acel ce este țării
Viață dreaptă, viitor,

Din țaria ei de veacuri,
Din adincul sufletesc,
Țara vă dorește aștazi
Mii de visuri românești !

Și alătura de țară
Și de inimile toate
Riul, ramul, vă urează
Sănătate, sănătate !

Virgil Carianopol

Omul politic

Țara e o inimă uriașă
bătînd în pieptu-i

Congresul ideilor — iată-l
pe fruntea proeminentă

Cea mai albă hărtă
e sufletu-i dăruit

Mamă pentru milioane
de suflete

Ca o centură
în jurul izbînzilor !...

Timp cu eroi

Veniți în jurul meu
copilărie
și voi, mature vîrste
înțelepciune viguroasă
voi sinteiți tot
ce avem mai de preț
de timp, cind
totul se consumă, se macină
se trece în tulburate vîrtejuri
amenințînd...

numai patria rămîne
și poporul ei
în credință
pină-n ultima fibră
pină-n ultima floare de purpură
în jurul acelor eroi
neobosiți
de priveghere asupra
celei mai insetate comori —
Libertatea !

Victoria Milescu

TRASELE UNIRII: 1859 — 1918

Unirea Principatelor în documente franceze

Țara care a privit cu simpatie aspirațiile românești și a sprijinit constant Unirea și pe alesele națiune române a fost Franța. Ea a manifestat un interes permanent față de Principate și de felul în care românii au soluționat problema unității lor naționale. O întreagă literatură istorică, prea bine cunoscută pentru a insista asupra ei, sorjîină afirmațiile noastre. Ea are ca fundament nenumărate documente interne, dar și foarte multe informații din bibliotecile și arhivele Franței. Din acest material impresionant, a cărui cercetare exhaustivă rămîne ceva de domeniul viitorului, am extras cîteva din memoriile întocmite de baronul Adolphe d'Avril. Situația acestor memorii este deosebită de aceea a rapoartelor diplomatice care urmăreau doar o informare cit mai exactă asupra unor fapte petrecute, pe o perioadă scurtă de timp, în domeniul politic, economic și social. Aceste memorii sint o încercare de a înțelege anumite fenomene, sensul și trăsăturile unor perioade istorice, direcțiile de orientare, pentru a stabili cu precizie poziția ce trebuie adoptată de diplomații unei țări, într-o anumită problemă, pentru a pune în lumină înfățișarea unei epoci. În cazul memoriilor lui d'Avril interesul lor e și mai mare pentru că privesc întreaga domnie a lui Alexandru I. Cuza.

La 23 octombrie 1862, după ce timp de cîteva luni vizitate Principatele Unite, baronul Adolphe d'Avril, de la Direcția politică a Ministerului de Externe al Franței, trimitea ministrului său un lung memoriu, rezultat al contactelor pe care le avusese cu oamenii politici români, agenții diplomației franceze și străini aflați la București și al observațiilor sale personale. În Memoriu, primul din cele trei pe care le vom aduce în discuție, se spuneau de la bun început următoarele: „Sint acum șase ani de cind proletoșul exclusiv al Rusiei asupra Principatelor Unite, Moldova și Valahia, a fost abolit. O nouă organizare politică funcționează de patru ani. Dubla alegere a prințului Cuza a fost confirmată acum trei ani. În fine, de zece luni, o unire legislativă și administrativă a înlocuit sistemul mixt al Convenției din 1859. Care a fost rezultatul acestor înnoiri ? Această examinare nu ține numai de curiozitate. Intra-adevăr, s-ar părea că a venit momentul de a determina cu precizie atitudinea agențiilor împăratului (Napoleon al III-lea) într-o țară care trebuie, neapărat, să joace un mare rol în mijlocul chestiunii orientale”. Nu știm cu exactitate scopul misiunii diplomatului francez în Principate, dar afirmațiile sale sint elocvente în direcția interesului maior de care s-a bucurat problema românească din partea cabinetelor politice ale continentului european.

Mai înainte de a face unele considerații pe marginea memoriilor baronului d'Avril, credem că este necesar să menționăm că celelalte două sint din februarie și martie 1866, că ele au ca obiect chestiunea Unirii de la Congresul de la Paris pină la abdicarea lui Cuza și, deseameni, găsim că ar fi util să spunem și cîteva cuvinte despre autorul lor. Baronul Adolphe d'Avril, diplomat și scriitor francez, s-a născut în anul 1823. A intrat de foarte tînr la Ministerul afacerilor externe și a activat, așa cum am spus mai înainte, la Direcția politică. Simpatia arătată românilor a fost evidențiată de frații Alecsandri care s-au bucurat de sprijinul său cu prilejul înființării agenției diplomatice române.

D. Ivănescu

IN PAGINA A A :
Un reportaj de la ICECHIM -București
In cetatea de protigiu
a științei românești

Continuare în pag. a 3-a

66.948

In cetatea de prestigiu a științei românești

Un om. Un loc. Un nume. Un renume. În anul 1970 a luat ființă Institutul central de cercetări chimice care grupează toate institutele departamentale de cercetare, centrele și laboratoarele de cercetare de pe lângă centrale și combinate, precum și activitatea de cercetare a institutelor și centrelor din învățământul superior. Această organizare s-a realizat sub conducerea tovarășei academicienei doctor inginer Elena Ceaușescu și a urmărit eliminarea paralelismelor și a temelor fără perspective, concentrarea principalelor forțe de cercetare pe problemele majore ale dezvoltării industriei chimice din țara noastră, o mai bună folosire a bazei tehnico-materiale din cercetare, o concepție dinamică cu privire la orientarea de perspectivă a cercetării științifice, fundamentale și aplicative. Un om, un loc, un nume cu renume în chimie, domeniu cu o poziție deosebită în cadrul științelor, „poziție conferită în primul rând de lărga ei personalitate, de multitudine utilizării datelor ei.”

În aceste zile, parcă anume de primăvară, am poposit la „Institutul central de chimie”, citădelă a promovării noii, a creației, a pasiunii, deșănțându-ne pentru numeroase brevete de invenții care au contribuit la revoluționarea industriei chimice românești, la revoluționarea activității de cercetare. M-am convins încă o dată că adevăratul, realul spectacol nu este eșantionat prin înfățișare exterioară, este, mai curând, modest. De exemplu, vedem din cînd în cînd un om care, prin imaginația proiectului, a construcției, a

colorilor și, de fapt, ce sînt aceste clădiri decit banalele și utilele locuințe? Alteori, vedem clădiri făcute parca pentru a intra în anonimitate, clădiri cărora trebuie doar să le treci pragul pentru a remarca — uluindu-ne — unde se află spectaculosul. Și totuși, nici atunci nu ești în miezul extraordinarului.

Un astfel de loc anonim — privit din afară — este și clădirea — de fapt sînt mai multe clădiri — în care se află Institutul central de cercetări chimice, institut unde muncesc sute de oameni pasionați de nou, de știință, de cercetare, de tehnică. Și fiecare dintre acești oameni, la rîndul lui, pare o clădire modestă, înăuntrul căreia nu poți pătrunde decit înarmat cu încredere, cu interes pentru cercetarea științifică, pentru efectele ei. Oamenii de aici, în mare parte tineri, spun mereu parca, deși, după acte, doar 30 la sută sînt tineri — au învățat marea lecție a modestiei demne, a muncii perseverente, a rigoarei chiar.

Stau de vorbă cu Elisabeta Marcu, cercetător principal la Institutul de energetică chimică și biologică, mai pe scurt IECB. Scopul Institutului nostru este de a rezolva problemele energetice ale economiei naționale, de a studia găsirea unor noi surse de energie, de a contribui la reducerea consumurilor specifice, la recuperarea de materii prime. Eu lucrez în cadrul IECHEM de 11 ani, de la absolvirea Facultății de chimie, București, anul 1972. În IECB, înființat prin Decret prezidențial în 1980, muncesc aproape din primele zile. Eu vreau să fiu, să pot să cred că sînt om de știință, dar drumul pînă acolo este mai lung și mai bogat în „avalanșuri” științifice decit ar putea să se observe din afară. Noi, tinerii de la IECHEM, avem marele avantaj de a beneficia de exemplul strălucit al tovarășei academicienei doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om de știință, savant de renume mondial.

Adevărat, în special la vîrsta tineretii, ai nevoie de modele. De oameni puternici, tonici, de oameni pe care se poate copia. Tovarășa academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu este un astfel de model, de om. Iubind noul, stăpînind o solidă concepție revoluționară despre lume și viață, materialist-dialectică și istorică, tovarășa Elena Ceaușescu și-a canalizat energiile spre unul dintre cele mai importante domenii ale cunoașterii umane, știința. Prin perseverență, tenacitate, talent, pasiune, calități organizatorice de excepție, tovarășa Elena Ceaușescu a parcurs drumul cercetătorului, urcînd treaptă cu treaptă pînă la cele mai înalte titluri științifice și academice.

Tovarășa Elena Ceaușescu se află de peste două decenii în primele rînduri ale cercetării științifice din România, conducînd cu remarcabilă competență acest deosebit resort, identificîndu-se — așa cum se recunoaște unanim în țară și peste hotare — cu progresul și dezvoltarea în această arie de modernă ramură a științei. Convingerea tovarășei Elena Ceaușescu, exprimată și cu prilejul Plenarei lărgite a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 1-2 iunie 1982 este că „Activitatea de cercetare trebuie să acționeze, în primul rînd, pentru soluționarea problemelor științifice și tehnice legate de înfăptuirea planului unic de dezvoltare economică și socială a țării. În acest scop, cercetarea trebuie să-și sporească tot mai mult aportul la dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, la lărgirea bazei interne de materii prime și materiale, de energie și combustibili, de perfecționare tehnologică de producție, la asimilarea de noi produse și materiale cu calități tehnice și economice superioare”. În acest sens, sînt bine cunoscute contribuțiile remarcabile pe care eminentul om de știință care este tovarășa Elena Ceaușescu le-a adus în chimia macromoleculară: în special în domeniul polimerizării și copolimerizării; de asemenea, se remarcă studiile și cercetările privind sinteza poliesterilor cu utilizări importante în chimia poliuretanelor și a plastifierii PVC. Sub coordonarea domniei sale au fost realizate în IECHEM deosebit de valoroase în domeniul caracterizării structurale a polimerilor, elaborîndu-se noi metode de analiză specifică ce pun în evidență macro și micro structura polimerilor, precum și alte lucrări.

În scrirea „Detergenți” îi cunosc pe cercetătorii Aurelia Petrică, Iulian Stancu, și Mihaela Grecu — cei mai tînăr șef de colectiv din secție — pe ingineria Elena Vasilescu. Imi spun despre munca lor încununată de succes și nu uită să amintească: „În aceste zile din preajma aniversării tovarășei Elena Ceaușescu vrem să-ți urăm viață lungă, sănătate, bucurii, noi succese în prodigioasa activitate pe care o desfășoară. Datorită partidului nostru, a orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, căruia, de asemenea îi dorim, cu prilejul apropiatei aniversări a zilei de naștere multă sănătate, viață lungă, bucurii, mulți ani cu ferice, știință, cercetare

OMAGIU — Tablou de Corneliu Brudășcu

Urare
iată un ceas ce vine
din clipa arderii lucide
și-atinge geana zărilor
din azi
cu-aripe
de cutazanță și putere
spre zări ceasul acesta cere
zbor semeț
rotire-naltă
spre ce-a visat poporul laolaltă
unit cu zările de miine
din ceasul lăzării spre piine
să lumineze lumea noastră
cu griu și cu oțel fierbinte

flacăra științei înainte
excelsior!

Gheorghe Daragiu

Lauri
Cit de mare fu iubirea-n sine
de-a unit pe veci două destine
și i-a dat bărbatului o artă
de-a-și așterne inima pe hartă

lauri pentru fruntea de femeie,
ce-a urmat în luptă un bărbat
cînd erau legende sub cheie
și-n lumina zării-ou învîiat.

Ion Nicolescu

rea românească au ajuns pe culmi foarte înalte. Noi știm că în locul nostru de muncă, pivot în știința românească, datorăm foarte mult tovarășei academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu, omul care a promovat cu deosebită curaj tineretii, femeile, punînd la baza aprecierii competența, responsabilitatea, puterea de muncă a fiecăruia.” Stela Florescu, inginer chimist, este foarte bucuroasă că face parte din prima promoție — 1980, Facultatea de tehnologie chimică — cu dublă repartiție, direct în cercetare după efectuarea studiului. „De la început am fost repartizată la „Detergenți” ceea ce m-a bucurat foarte mult pentru că proiectul meu s-a referit la utilizarea unui nou catalizator de obținere a acizilor grași prin oxidarea parafinei. Trebuie să știți că acizii grași sînt folosiți în industria detergenților. Datorită climatului existent în IECHEM m-am încadrat

rapid în munca de cercetare, am participat la finalizarea temelor de cercetare în timpul propus. În anul pe care acum l-am început imi voi spori preocuparea, alături de colegii mei, pentru utilizarea de noi substanțe superficiale active, pentru scăderea importului, pentru scăderea consumului energetic pe instalații, mașini și utilaje.”

Este normal ca în instituția a cărei faimă, ale cărei rezultate de excepție se bazează pe munca tovarășei academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu tinerii să fie stimulați să fie puși în valoare. Pentru că domnia sa apreciază că: „Încă din școală, tinerii trebuie învățați să pretuiască munca și disciplina, să înțeleagă că munca este cîmpul cel mai fertil de împlinire a personalității umane, de realizare a celor mai înalte visuri și aspirații. Munca

este aceea care înobilează pe om. Îl ajută să-și dezvolte capacitățile fizice și morale; munca stă la baza progresului, atât al omului, cît și al societății în general”. La IECHEM tinerii muncesc, își pun în valoare cunoștințele dobîndite în școală!

La „Elastomeri” mi se dă o cifră sintetică: peste 40 la sută dintre cei care participă la realizarea planului de cercetare sînt tineri. Și tot aici se subliniază cu mîndrie: „Sîntem secția care poartă cel mai pregnant stilul de muncă al tovarășei academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu. Oamenii formali de dinna, cu care dinna a lucrat și lucrează, cum ar fi: Radu Bordeianu, Eugenia Simionescu, Constanța Sdrula, sînt șefi de colective la rîndul lor, oameni care impun perseverența, munca serioasă, ambiția. Tovarășa Elena Ceaușescu este punctul de excepție, cu adevărat un om extraordinar, un savant, un cercetător genial, ambițios, tenace. Dînsa este modelul nostru de muncă și viață”. Subingineria Lina Cornea este foarte emoționată. Vorbește cu dragoste despre tovarășa Elena Ceaușescu pe care a văzut-o lucrînd pe care a văzut-o stînd de vorbă cu oamenii, rezolvînd probleme stringente de cercetare. Cum cu dragoste și emoție vorbesc și Valentin Gruber, Emil Buzdugan, Ana Maria Hintz, cercetători tineri, porniți pe drumul afirmării. Cu toții știu cît datorază chimia, știința românească tovarășei academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu, cu toții știu ce înseamnă munca depusă de un asemenea om cu o personalitate multilaterală, om de știință și om politic în același timp, racordat la rezolvarea tuturor problemelor în vederea progresului patriei noastre. Mîndria și recunoștința lor, asemenea mîndriei și recunoștinței întregului popor, urările de ani mulți, cu sănătate și bucurie alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, izvorăsc din aprecierea lucidă, responsabilă, din cunoașterea uriașelor merite pe care tovarășa Elena Ceaușescu le are în viața științifică și politică a țării. Meritele domniei sale au fost răsplătite cu înalte titluri, diplome și alte distincții acordate în țara noastră și pe plan internațional, de cele mai prestigioase foruri științifice.

Un om, un loc, un nume cu renume. Un puternic, un stabil punct de plecare pentru viguroasele succese ale științei românești. Un avanpost pentru progres, pentru mai bine, mai eficient, mai frumos. O viață de om, o pildă de abnegație, de muncă rodnică, neprecupețită. Dintre numeroasele aprecieri pe plan internațional, înținem aici cuvintele rostite cu prilejul înmînării tovarășei academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu a Diplomei de membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și insigna de aur a Academiei. Îmi este plăcut să reamintesc că spunea președintele Academiei, prof. Raymond Daudel — că Academia Europeană de Științe, Arte și Litere a fost înființată la propunerea dr. Lemaire D'Aggagio. După cum cunoașteți, membrii săi sînt aleși dintre cele mai strălucite spirite create din Europa, aproximativ jumătate din membrii săi sînt laureați ai Premiului Nobel. Forul suprem al Academiei este Comitetul ei de onoare, care cuprinde eminente personalități ca domnul Tsatos, fost președinte al Republicii Elene, și dr. Senghor, fost președinte al Republicii Senegal.

Am onoare să vă confirm că ați fost aleasă membru al Academiei și al forului ei suprem — Comitetul de Onoare.

Noi am țînut, mai întîi, să aducem un omagiu excepționalalor dumneavoastră realizări personale în domeniul cercetării științifice și macromoleculare al chimiei polimerilor, elastomerilor și polimerizării. Această alegere tîm, totodată, seama de înaltele dumneavoastră misiuni de stat, de remarcabila dumneavoastră activitate ca președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și ca președinte al Consiliului științific al Institutului Central de Chimie.

Datorită calităților dumneavoastră excepționale și competenței cercetătorilor și inginerilor români, Institutul Central de chimie a obținut succese deosebit de importante, a căror listă este prea amplă pentru a fi enumerată. În mod deosebit dor să amintesc valoroasele serii de cercetări multilaterale, realizată cu contribuția dumneavoastră esențială și sub conducerea dumneavoastră nemijlocită, în domeniul sintezei și caracterizării compuşilor macromoleculari, precum și studiile de cea mai mare importanță — fundamentală și industrială — privind polimerizarea stereospecifică a izoprenului, larg cunoscut în rîndurile specialiștilor, realizări care au contribuit într-o măsură hotărîtoare la dezvoltarea industriei românești, la progresul economic și social al țării.

Întrucît dumneavoastră simbolizați știința și tehnologia românească, Academia Europeană vă rog să binevoiți a face parte din Comitetul său de Onoare, dorind, în același timp, să sublinieze strălucitele dumneavoastră merite și să aducă un omagiu tuturor oamenilor de știință și inginerilor români.

Sîntem încredințați că prezenta dumneavoastră prezență va contribui în cea mai înaltă măsură la înțelegerea faptului că între scopurile umane ale progresului în condiții de pace a națiunilor suverane și dezvoltării personalității umane, și schimbările și cooperarea dintre popoare există o legătură intimă pe care oamenii de știință, de artă și literă trebuie să o mențină și să o promoveze.”

Mioara Vergu

Urmare din pag. 1

nești la Paris. Nu e exclus ca această simpatie să se datoreze, în parte, și legăturilor de rudenie: baronul fiind cumnat cu scriitorul Al. Odobescu. În 1866 d'Avril a fost numit consul general la București, apoi delegat la Comisia europeană a Dunării. În 1873 a reprezentat Franța la Conferința de la Constantinopol care a fixat traseul Canalului de Suez. Mai tîrziu îl întîlnim ca ministru plenipotențiar în Chile. Se retrage, după o lungă activitate, în 1883, fără însă a renunța la publicistică, el fiind autorul mai multor lucrări privind istoria orientului.

Revenind la memoriul său din octombrie 1862, care se limitează la o analiză strictă a realităților din Principatele Unite, putem afirma că, după ce remarcă contribuția românilor la înfăptuirea Unirii, concluziile trase nu sînt prea încurajatoare. Încă din primul capitol el își avertizează destinatatorul asupra slăbirii precare a finanțelor, justiției și administrației românești, rezultat al trecutului, dar și al practicilor menținute al luptelor dintre partide. „Spiritul de partid — spune diplomatul francez — sau interesul particular învinge aproape întotdeauna grija față de stat”. Și partidele politice fac obiectul analizei sale. Despre partidul revoluționar crede că e puțin numeros, dar activ. I se pare periculos din punct de vedere social mai ales pentru faptul că a „stîrnit lăzărul speranțe”. Acest partid nu poate primi sprijinul Franței. Partidul de dreapta, compus în general din ceea ce se cheamă încă marți boțeri, proprietarii al unor întinse moșii, sînt care se adreaptă simpatia celui ce purta titlul de baron, nu și-a pierdut încă tot prestigiu. Cu toate acestea, cele mai mari abuzuri s-au petrecut în timpul cînd oamenii săi se ocupau de destinele Principatelor. „Pentru a fi drept față de partidul dreptei — afirma trimisul francez — trebuie să spun că prințul Cuza nu a avut niciodată încredere în el și-a pus-o în aversiune cordială, dar, pentru a fi drept și față de prințul Cuza, trebuie să adaug că dreapta face tot ceea ce poate pentru a merita această neîncredere”. Anecdotici favorabile, crede d'Avril, merită partidului moderat, în sensul căruia se găsește oamenii cu multă bunăvoință și inteligență. El vor ameliora situația țării și progresul îl vor realiza de cît leagă. Nu este listă de interese care facem cunoscută remarcă diplomatului francez că prințul Cuza a arătat o anumită dispoziție față de oamenii politici care nu fac parte din nici un partid.

O problemă de mare importanță, și care ocupă mai bine de jumătate din cele 22 de pagini ale memoriului, este problema intervenției consulare, discutată sub toate aspectele ei, cu avantajele și dezavantajele pe care le prezintă atunci cînd este și cînd nu este ousă în practică. Încă de la începutul lui în discuție a acestei chestiuni, d'Avril afirmă următoarele: „Pînă în prezent, corulul consular a intervenit în diverse faze și sub diverse forme în treburile interne ale Principatelor. Această intervenție n-a reușit, în general, decit a constata neputința străinilor de a face binele și de a preveni răul”.

TRASEELE UNIRII: 1859 — 1918

Unirea Principatelor în documente franceze

Desigur, fără a diminua rolul Franței la realizarea Unirii Principatelor, ajutorul acordat de agenții ei partidului unionist, afirmația de mai sus trebuie înțeleasă altfel. Atît prințul Cuza cît și colaboratorii săi, încă din 1859, au făcut totul pentru a se sustrage oricăror ingerințe ale puterilor și au încercat, în orice situație, să rămînă de destinele țării fără nici un control din afară. În ultimă instanță d'Avril nu face altceva decit să recunoască neputința străinilor de a influența soarta românilor hotărîți să-și lărgească autonomia și să-și câștige independența. Este, de altfel, și concluzia autorului memoriului, care sugerează interocutorului său că din punct de vedere juridic cît și al relațiilor existente între puterile garante, de care Al. I. Cuza și oamenii săi au reușit să profite, cea mai bună soluție, pentru a nu pierde influența de care Franța se bucura în Principatele Unite, este „ne-intervenția sistematică în tot ceea ce nu atînge în mod direct executarea Convenției, este singurul mijloc de a rămîne în legalitate”. „A acționa altfel — spune în continuare și merită atenție greutatea celor zise — ar fi să ne expunem în mod gradat, a pierde cele mai reale și mai frumoase beneficii ale războiului Crimeii”. Înțelegerea diplomatului aveia la bază o convingere perfectă a situației internaționale și o înțelegere exactă a poziției românilor. „Trebuie de altfel să recunoaștem — spune tot el — că nu este nimic mai enervant și mai demoralizant pentru o țară decit intervenția străină și neînțelegerea între sase influențe care se pizmesc și se contrazic”.

Ceea ce l-a șocat pe d'Avril și probabil lucrul acesta s-a întîmplat și în 1855 cînd vizita pentru prima oară Principatele, a fost constința națională a românilor, singurii, după credința sa, ce pot fi în stare, în această parte a Europei, să înfăptuiască un stat puternic împotriva tendințelor cotofoitoare austriece și ruse și în folosul echilibrului european. „Moldo-valahii au o înatură foarte interesantă. Este persistența — spune d'Avril — abia de crezut, cu care și-au păstrat naționalitatea. După patru secole de dezastre, invazii, ocupații, tentative de slavizare și de grezicare, cu toate asalturile terorii și seducției, cu tot protectoratul rusec, ei sînt astăzi așa re-ereri cînd istoria îi arată pentru prima oară. Cu alte cuvinte nici glavi, nici greci, nici germani, ci neolatinii și chiar naționalitatea lor este astăzi mai de neînvîns și mai hotărîtoare cîm nu era în epoca eroică a istoriei lor. Această persistență,

această soliditate, este o calitate incontestabilă. Ceea ce trebuie la Dunărea de jos, este o naționalitate robustă. Or, este evident că moldo-valahii sînt de mîndre apti să împlinescă acest lucru”.

Cele două memorii, din februarie și martie 1856, anul în care baronul d'Avril a devenit consul general al Franței la București, sînt o analiză mult mai amplă a principatelor momente din istoria Principatelor, începînd cu anul 1855. Considerînd că „istoria diplomatică a Principatelor nu este, de mai bine de zece ani, decit dezvoltarea principiiului unirii”, d'Avril întocmeste un complet studiu din care nu lipsesc factorii importanți, interni și externi, ce au contribuit la realizarea și consolidarea unirii și autonomiei

și au creat premisele obținerii independenței de stat. Deschiderea problemei orientale, provocată de războiul Crimeii, a pus în discuție, în mod inevitabil, situația Principatelor. Conferința de la Viena, la care reprezentantul Franței a propus unirea celor două țări, urmată de Congresul de la Paris din 1856, în cursul căruia problema românească nu și-a pierdut deloc importanța și terminînd cu Conferința din 1858, ce a avut loc tot în capitala Franței, și care, conform prevederilor Tratatului din 1856, a elaborat o convenție privind organizarea „definitivă” a Principatelor, constituie jalonele principale ale strălucirilor pe care Europa le-a făcut în dorința de a oferi ceva națiunii române. În 1859 sosise momentul ca românii însuși să hotărască asupra propriului destin și aceasta avea să se întîmple, după afirmația lui d'Avril, cînd „de-juțînd în parte stipulațiile Convenției, Moldova și Valahia au ales același domn”. Veritabila semnificație politică a acestui act, crede diplomatul francez, era de a da „principiului unirii o consecrare solemnă”.

Analizînd cele două memorii redactate în 1866, care slujesc, de fapt, susținerii principiului amintit mai sus, lesne se poate observa o altă judecată de valoare față de cel întocmit în 1862. De această dată consulul francez se afla în fața unei opere încheiate; e vorba de cei 7 ani de

domnie al lui Cuza. Avînd o altă perspectivă, el dă dovadă de mai multă înțelegere, de o pătrundere mult mai exactă și mai implicată, de o judecată nepărțitoare a actelor întreprinse de fostul domn și colaboratorii săi. Meritul lui d'Avril este de a fi sesizat și evidențiat faptul că românii, în frunte cu domnitorul lor, au vrut și au știut să impună Europei măsuri de precauție care au pus bazele unui stat modern. Referîndu-se la aceste măsuri, care de cele mai multe ori puneau Europa în fața faptului împlinit, d'Avril accentuează îndeosebi pe două care au contribuit hotărîtor asupra soartei Principatelor. „În 1861 — spune el — la cererea prințului Cuza și printr-un firman comunicat prințul garante la 4 decembrie 1861, prin care sîmți pentru Unirea parlamentară și administrativă”. Constituția din 1868 rămăse de domeniul diplomatic, dar nu pentru multă vreme căci „prințul Cuza — afirma în continuare consulul — în primăvara lui 1864, modificînd el însuși această constituție aproape în întregime, făcînd, în conferința ținută la Constantinopol, nu numai că sancționa, în afară de cîteva detalii neînsemnate ceea ce tocmai se decretase la București, dar consimți, cu incuviințarea ulterior garante, ca în viitor Principatele Unite să poată modifica sau schimba legile care cîrmuiesc administrația lor teritorială, legea care legă țara de țară, de garanții garante și fără nici o intervenție”. Desigur, subliniînd victoriile cîștigate de români în direcția autonomiei și chiar a independenței, consulul francez o făcea avînd un scop precis: vanața la tron, prin abdicarea prințului Cuza, aducea țara în discuția cabinetelor politice și diplomatice ale Europei situația românilor, iar consulul, și în interesul țării sale, cerea Franței susținerea cu putere a Unirii. Pentru a fi mai convingător, d'Avril trimite, împreună cu memoriul său din 24 februarie 1869, și un rezumat al domniei prințului Cuza. Din acest rezumat reiese în mod clar că, în urma a mai multor întreprinse în timpul celor șapte ani, consulul remarcînd, de cîte ori e cazul, fermitatea, tactul diplomatic, calitățile de conducător ale domnitorului, alături de avertisunerea unor puteri străine sau de piedicile puse de cei din țară, care vedeau în Cuza „un parvenit, un obstacol în calea pretențiilor personale de domnie și mai ales de teama de a nu rezolva chestiunea țărănească într-un sens radical”. Dacă, în general, opera lui Cuza este bine cunoscută, rezumatul întocmit de d'Avril nefăcînd altceva decit să nuanțeze unele aspecte ale ei, cred că merită să ne oprim puțin asupra finalului acestui rezumat, cu atît mai mult cu cît însuși diplomatul a acordat „sa parte o atenție specială. La 12 decembrie 1863 (datele au stilul nou), cu prilejul deschiderii sesiunii parlamentare, domnul Al. I. Cuza prezintă obîșnuitul mesaj. La 28 ianuarie 1866, Camera deputaților face cunoscut răspunsul ei la mesajul rezumatului din care consulul dă următorul citat, singurul din întreg manuscrisul ce are peste 25 de pagini: „Adunarea electivă atîtă că poporul român și domnul său sînt strîns uniți într-un singur și același gînd... Tara a fost și va fi totdeauna cu aștepta voastră”.

Dimitrie Paciurea: „Unirea” (proiect de monument)

să înțeleagă

lute țevile vinelor în el. N-ai văzut că vinele lui ies în piele ca o pinză de păianjen? El e, din tot Rudeanu, fiindcă tu n-ai de unde să știi, cel mai aproape de viața lor veche. Muritori tineri. Și ei trebuie să se călească, se bucura ea și o întrebase iar, pentru a o suta oară, cum a căzut el de pe cal.

— Dar nici nu vreau să-mi mai aduc aminte — se apăra de acea amintire Bonifacia care de atunci și începu să o urască pe Stăncuța iar peste toate Mihnea se arăta foarte apropiat de această stră-bunică și de cum se mărise, la Cheia se ducea întâi, și apoi la Cireșu-sălbatec incită Bonifacia, în anul când el avea să fugă de la școală aici trebuie să vină ca să-l întâmpine, în ultima lui vacanță care fusese în primăvara lui 1939. Pe urmă el dispăruse cu totul, pentru că la Mânăstirea Dealul nu mai ajunsesse din vacanță, telegramele liceului nu-l mai găsiseră, ea se sătuse cu disperare să afle ceva despre el, alergând și rugându-se fără nici un rezultat la toate cunoștințele ei, îl căutaseră și jandarmii și poliția toată, niciieri nici o urmă. Mircea, colegul lui nu știa, zicea, nici el, nimic, și își dăduse liniștit cuvântul de onoare în fața tatălui său, Colonelul, că nu știe, intr-adevăr, nimic, venise vara fără nici un semn de niciieri, Bonifacia se stăfârșise mai rău decît Stăncuța care nu se văzuse de loc, iubirea ei și bonavolgia sa se vindecase parcă dintr-odată. În sfîrșit, trecuse și vara în care Mircea se împuscăse, intr-o după amiază, fără nici o explicație pentru ei toți, căci abia ieșise ofițer, șef de promoție, și nu-i mai rămăsese decît să aștepte numirea într-un regiment de artilerie — și Mihnea tot nu se arăta.

— De ce te frămîntă? — o întreba disprețuitor Stăncuța. Te topești pe picioare dacă o mai duci așa; vezi-ți de treabă că n-ai murit și trebuie să te găsească sănătoasă, fiindcă dacă e să vină, vine el, n-avea tu nici o grijă și îne minte că mie îmi spune ceva că e bine, că ai întreg și noi se cuvîne să-l așteptăm, nu să-l plîngem și să-i tragem a rău.

— Dar el trebuia să fie ofițer și acum pentru ei toți el... e... dar nu spunea niciodată cuvîntul acela îngrozitor care, în mîntea ei nu putea să însemne altceva decît lovitura cea mai grea dată neamului lor întreg. Nici Teodosie nu lasa să echivare de la război și cu nepuțința lui lasă care îl dușese la inconștienta sinuciderii nu știrbea mai nenorocit și mai mizer strălucirea unui nume atât de nobil și de curat. El murise măcar cu un nepuțin necunoscut, retras din lume, nu mai știa nimeni despre el mare lucru. Avusesse chiar rușinea să se retragă și, poate, să moară la timp și necunoscut. Fusesse lășărul fără vlagă al unei tulpini atât de frumoase și pină la urmă nu se știuse nimic sigur nici despre rămînerea lui în București, în timpul ocupației, nici despre felul lipsei de orice răspundere în care se împuscăse, fiindcă cel care fusese de față, Colonelul, se ferea mereu să răspundă răscîmpat la întrebările Bonifaciei.

Mihnea însă fugise sigur de la liceul militar și mai avea doar atât de puțin pină să-l termine și învâpăse strălucit și putea să fie și el, ca și Mircea, șef de promoție și ea chiar așa îl văzuse, dar fuga lui nu putea fi numită, din nenorocire, decît cu acel singur cuvînt care spulbera și visul ei și vestejea tragic tot neamul Rudeanilor.

— De ce trebuia să ajungă el mai rău decît Teodosie? — se sbuciuma ea, uscată de lacrimi și rămînea zile în șir în cerdacul de stejar din spatele culei de la Cireșu sălbatec cu ochii lipiți de spinarea măgurei ridicîndu-și cuminte cu pădurile ei bătrîne și vîlurile și mereu vinete, ca o spinare de mistreț vara, iar toamna roșii ca o vulpe de aur.

— Inșă într-o seară de la sfîrșitul lui aprilie 1941, Bonifacia venită de la Cheia ca să facă paștea cu Stăncuța începuse să bînuiască liniștea bătrînei și puterea sănătății ei care se înfiripase din nou și se arăta iar trainică, fără vîrstă.

— Dumneata bunică, o întrebase ea intenționat atunci, n-ai nouăzeci și doi de ani?

— Și trei! se apărase Stăncuța cu o mindrie plină de veselie. Și trei! Anul asta, de sfîntul Dumitru fac nouăzeci și trei. Dar tu mai stai mult la fost grăbită? — o întrebase ea ca și cînd ar fi fost grăbită să o știe peccată.

— Te-am supărat cu ceva? — se arătase nemulțumită Bonifacia.

— Ba nu zise Stăncuța, dar mi se pare că pe la voi a început aratul și ar fi timpul să nu lași pămîntul în paragînă, fiindcă din el trăiești.

— Nu mă mai sufer, sau nu mai vrea să stau aici, ascunde de mine ceva — rămăsese Bonifacia pe gînduri, apoi plecase grăbită. — Atunci încolți bănuiala în sufletul ei chinuit și în cugetul ei răvășit de „atita nedreaptă suferință” cum credea ea trecind repedit cu privirile peste viața întreagă ce fusese neconștientă supusă unui blestem ca și cînd ea ar fi fost sortită să plătească păcatele grele ale unor încași dinosi și răufăcători și nu izbutea niciodată să-l afle sau să afle din cine știa ea, care ar fi fost păcatele grele și de nepedepsit pină la a saptea spîta în numele cărora ispășea acum iar copilăria orfană, tinerețea uscată de dorul după un bărbat ce nu se mai văzuse de nicăieri, o Trăsărie așa de scurtă a speranței, cînd creștea să toate patimile se isprăviscă, în sfîrșit, și Teodosie venise ca un mîntuitor; apoi iar iadul suferinței cînd Teodosie se împuscăse, deși atunci de mult iubirea ei se sfîrșise și rămăsese numai dorul după o himeră, incit, dacă nu ar fi fost copilul să-l iină o rază de speranță amară dinaintea ochilor arși și scătuiți de toate lacrimile, ar fi fost bucurioasă să moară și să încheie, astfel, șirul blestemelor de neîntelese pentru toată sbateră ea de a le afla izvorul.

Atunci încolți bănuiala și fulgerător își aminti cum se îndepărtase de ea Mihnea Teodosie — așa credea ea cu iubirea ei pălîmășă, de fîră rîniță, lovită și încolțită de dușmanii din toate părțile și afiată cu ultimele puteri în apărarea disperată a puilului încă fără vlagă. — „da, se îndepărtase”, și își aminti și cum se bucura de venirea în vacanță mai mult la Cheia decît la Cireșu călbat și cum, pină noaptea țîrziu, Mihnea nu se mai sătura de vorbit cu Stăncuța și de poveștile ei, în cerdacul ca un chivot sub luna care țesea de dincolo de virtul fierăstruit al Vinturariței și scaldă conacul într-o betală de ferice cînd și ea adormea parcă mai liniștită, cu toate că iubirea ei era încă roasă de o gelozie ce i se părea, intr-adevăr, un păcat, dar un păcat ca o durere dulce și somnul se lipa de ochii ei altfel decît în nopțile așteptării dintr-o vacanță. Pină în somnul ei niciodată atît de adinc, incit să nu mai știe nimic din ce se petrecea în acele nopți scurte de vară, cînd vacanțele lui Mihnea ajuns în cursul superior se așteptau în sufletul ei ca niște raze, fiindcă nesigur într-o pinză de funieți, pină în somnul ei mereu între vis și durerea nenștinată a vieții ei singure, se strecura povestea Stăncuței și, odată, își aminti că în ziua cînd bănuiala pusese, sigur, stăpînire pe ea, bătrîna îi spusese lui Mihnea că și cînd-l-ar fi certat pentru ceva, însă ea fiind în somn nu înțelegea totul, numai

Ștefan Rămniceanu: „Scoarță”

Carmen Elena Cucu: „Peisaj din Voșlobeni”

Continuare în pag. 7-8

plastică

Elogiul modestiei

Doi pictori din Balș într-o sală de expoziții din Capitală. Cîiți știi altceva decît o vagă situație geografică și poate cîteva magaziniciste informații istorice-economice despre oarecarele țirg de pe malul Olteului? Am privit cu multă lăure-aminie lucrările lui Paul și Paula Tudor, discipoli de acum nouă ani ai maestrului Traian Brădean și am înțeles cit de mult înseamnă datoria lor culturală în acel colț de țară. Căci, înaintea de toate, exercitîndu-și cu tenacitate și pasiune talentul, pictorii Paul și Paula Tudor împlineau o operă de educație de distinsă înțiuță. Condiția primă a reușitei unei asemenea dificultăți și de durată întreprinderi o constituie însăși calitatea demersului lor artistic. Nici o concesie nu a fost făcută prostului gust, așa-zisel „arte de rang”, foarte prolifică și agresivă în mediile cele mai largi ale publicului. Ei au crezut cu cerbie în forța talentului lor, în enunturile limpezi și armonioase ale artei adevărate. Ei au deprins adesea cu pretul unor sacrificii apăsătoare, că nu pot învinge presiunea gusturilor ignare decît prin demonstrații de loialitate față de măreția simplă a uneltelor și a meșteșugului, pe care au înțeles să le slujească cu deplină profesionalitate oriunde s-ar afla. Se

cuvine, de aceea, punctată această vortorială vocație morală cu care cei doi artiști ni se adresează. Imprejurarea că astăzi au fost găzduiți de o sală bucureșteană (de mina a doua, ce-î drept, și la mare concurență cu marile saloane de artă ale Dalles-ului din imediata vecinătate) nu-i doar un gest convențional de recunoaștere a meritelor acestor artiști. Eforturile și căutările lor nu-s cu nimic mai prejos de cele ale congenerilor afiați, cum s-ar zice, în miezul palpant al vieții artistice. Pictura lui Paul Tudor, abordînd tematic tot genurile, dar cu predilecție peisajul și florile, s-a decantat cromatic paleta artistului dîruindu-ne o gamă de tonuri moi într-o rafinată complementaritate. Lectia maestrului, vădită în cele două triptihuri — „Malul Olteului la Balș” și „Tîrgul mare la Balș” — a fost dezvoltată într-o direcție mai apropiată de tradiția colorismului de tip dă-răscian și, credem noi, mai conformă structurii reflexiv-analitice a tinărului pictor. Prin două din peisajele „de ultimă oră” prezentate în actuala personală, Paul Tudor se anunță drept un virtuoz al genului, despre izbînzile căruia cu siguranță vom mai auzi. Pinzele Paul și Paula Tudor au predispoziții evidente de artizan al culorilor, ce

o situează pe artistă în apropierea foartelor ce veghează hiperrealiste. Cu o bună știință în tratarea fondu-urilor, evocînd adesea cuceririle flamanziilor, cu un simț cromatic generos, cu o minuțioasă linie a desenului și cu o subtilă capacitate de sugerare a materialității obiectelor ce-i populază lucrările, Paula Tudor este alături (cu unele alunecări către supralicitarea barocizantă a suprafețelor pictate) pleiadă tot mai stîrui-tor afirmată în ultimii ani de artiști ai hiperrealismului pe simzele noastre: Zamfir Dumitrescu, Petru Velicu, Albin Stănescu, Doru Rotaru (intr-o vreme), Anca Pedviscor, Semproniu Icolean și alții.

Cu o ritmicitate de învidiat, Iosif Krijanovsky revine în fața iubitorilor de artă cu o nouă personală (sala „Galateea”). Impresia dominantă ce ne-o produce actuala expoziție este aceea de unitate în consecvență. O judecată ce înglobează, firește, și planul desfășurării stilistice, deși lucrările expuse se detașează de asta dată o direcție mai elaborată, mai pronunțat realistă, în ciuda menținerii, ca tehnică „de redactare” a compozițiilor, a formulelor constructiviste. Aceleași ce l-au consacrat și-i conferă o netă individualitate în peisajul plastic modern sunt în fața iubitorilor de desenul său, suplu și energic marcat, echilibrul cromatic atent studiat, intr-o paletă considerabil înviorată față de anterioarele apariții, lată argumentele ce ne demonstrează să apreciem că recenta expoziție a pictorului ne restituie o sumă de lucrări foarte coerent elaborate plastic.

Corneliu Antim

muzică

Muzică românească contemporană

Ansamblul „Traiect”, condus de tînărele compozitor Sorin Lerescu, este o formație camerală constituită de pu-tină vreme, propunîndu-și să se dedice, în principal, interpretării muzicii românești contemporane.

Pe marginea unui recent concert în sala mare a Ateneului, semnălamă trei aspecte diverse care, în moduri diferite, întăresc semnificația de moment cultural deosebit pe care a avut-o seara de „Poezie și ethos în muzica românească” (aceasta este subtitlul concertului) susținută de tînăra formație. În primul rînd, este remarcabilă încrederea pe care a arătat-o conducerea filarmonicilor prin oferirea principalei scene de concert a țării unei formații alcătuite din tineri. Apoi, de subliniat este calitatea prezentării concertului, realizată de compozitorul Fred Popovici și actrița Leopoldina Bălănuță. În mod deosebit, sublinieaz aici calitatea remarcabilă a interpretării. Formația alcătuită din Ladislav Horvath, Inna Onescu, Leontin Boanță, Mihai Romășcanu, George Atanasiu, Cornel Racu, George Pane, Mihai Teodoru, Tiberiu Ceneșer, Florian Costache, Candid Popescu, Ligia Gliga și Ale-

xandru Naghi a susținut unul dintre cele mai bine puse la punct concerte de muzică contemporană ascultate în momentele care au trecut de la deschiderea stagionii.

Solificarea pentru „Traiect” de Nicolae Brînduș este o interesantă piesă existînd, într-un fel, în potențialitate; fiecărui variantă de concert se realizează prin suprapunerea (și filtrarea) pe bandă a interpretărilor anterioare, căreia i se adaugă interpretarea live. Rezultatul sonor, în felul în care se modelează el efectiv, în execuție, este categoric interesant. Fonologos îl pentru claviatură, trombon, contrabas, percutie și bandă magnetică de Sorin Lerescu (primă audiere) este o partitură care îmbină abrupt două estetici muzicale contrarii: întințim aici în-tinșe regiuni structurate în spiritul muzicii minimaliste, motivul sonor fiind „prelucrat” cu încetîneaș astfel încit, potențial, etosul immanent poate rămîne neschimbat. Acest tip de muzică este interesant ca momente pregnante, „violente” (solo-uri de trombon, în general) care rup discursul sonor dîntro-unitate riscînd să devină cenuse. Interacțiunile dintre cele două tipuri de

muzică, influențîndu-se, în oarecare măsură, reciproc, conferă interes acestor pagini. Concertele IV pentru clarinet și bandă magnetică de Liana Alexandra este o lucrare apropiindu-se mult, în spirit, de subtitlul concertului. Muzica, foarte plăcută, se găsește undeva la mijloc între un presupus terrioriu folcloric definitibil ca atare prin modalitățile incantatorii și repetitive de prelucrare a motivicii inițiale și muzica cultă de sorginte orientală. Obiectiv, scenariu pentru clarinet, claviatură, percutie și bandă (primă audiere) de Carmen Cărnelci este o muzică interesantă ancorată la un posibil mijloc între muzică și ilustrație sonoră. Piesa poate fi structurată plecînd fie de la criteriile analizei muzicale, fie, empiric, observînd revenirile unor zgornote (curgerea apelor, mișcarea ritmică a coasei, bătaie de toacă, furtuna, chiar și momente de folclor autentic), dacă primim din unghiuil de vedere al ilustrației sonore. Ideea este, cred, interesantă (o muzică care nu-și propune neapărat să fie muzică) și plăcută la audiere. Studiul antonpannese pentru ansamblu și sintetizator de Iancu Dumitrescu (primă audiere) este o lucrare suprapunînd fragmente din creația lui Anton Panu, într-o modalitate contemporană. Efectul global euscit interes prin crearea unei atmosfere unitare, configurate particular (asupra lucrării lui Fred Popovici, de interes cu totul deosebit, cred, voi insista pe larg).

Viorel Crețu

Iulian Neacșu

MARIA de zăpadă

Poate că nici nu știi cît ești de frumoasă cînd te aripi de zăpadă te depărtezi de țîrm seara.

Nu te știu dar nu te mai știu ești mereu mai frumoasă moi singură doamnă de cînd această străînă imi este atit de aproape de o moai văd

Încă de cînd ne priveam tu venind dinspre nord eu venind dinspre sud mă intrista clipa în care vom trece unul pe lângă celălalt alunecînd pe cer

Un măr unul singur mi-ai dăruit i.e.n. un măr strălucitor un glob de singe mi-a fost teamă de atunci să-mi îngrop dinții în el cred și acum că singele tău ar rășări pe chipul meu ca un omurg

ion tudor iovian

plajele liniștii

sub pufoase zăpezi

rămășățele soarelui de toamnă dintr-un buchet de dumitrițe reci

îți luminează drumul: aici nici un cîntec nu poate învinge frigul

prin păduri verdele se tirăște ca o omidă pe trunchiuri în jos —

miine nu vei mai găsi nici o urmă

scopită în el

tearbă bucurie că ai intrăzărit plajele liniștii sub pufoase zăpezi care tocmai de asta se îndepărtează

și nu foarte străînă e cîrîngerea acestei aripi sparte a nopții peste față

și nu altceva țî-a picurat în urechi toamna care se duce decit muțenia celui care pleacă

și privește prost în sine și se vede pierdut deja și fără chip și fără nume și altul

în trupul meu s-a deschis

o fereastră

la omiază exact cînd umbra prunului e puteai culege în palmă

în trupul meu s-a deschis o fereastră

Ești atit de frumoasă incit atunci cînd te primesc: întreb doamnă cum de s-a așezat pe ochii mei atit de ușor un fluture alb

Și cînd ne despărțim pentru o zi pentru un an pentru totdeauna mi se pare că nu ne-am văzut nicăieri mă desprînd de tine privire din ochii mei

Să vezi un fluture alb visînd cu aripi albe într-o rază albă timpurie să vezi acest fluture alb cu un ac înfipt în trupul lui alb pe gulerul de dantelă albă al rochiei tale.

Îți ating buzele simt lutul lor fierbinte mi-aduc atunci aminte cum ai fost înainte să te fi văzut inger

Privește cum îmbătrînesc statuile se micșorează pe socluri și le tremură capetele

cînd și le întînd spre noi pe sub crengi ochii lor atîtădat atit de albi și rotunzi sunt negri acum și scurși pe treptele scăriilor de marmură urcă spre cer în miini ca să ne adune o clipă privirile și să le iubim rîzînd cu lacrimi

Miros de tine ca un salcîm de floarea lui miros de tine am ochii țîngeri de care atîrîd aripi de trandafiri și un suris surisuri tău de mine

și prin ea și-au luat zborul cîmpile glazurate de brumă cerbul sălbatic care mi-a rupt cornea și picătura de cer cu rămușorul metalic și ochiul nebuniei în flăcări și steaua îngropată în singe

dar a zburat odată cu ele și sufletul și cine știe unde s-a dus și cine știe

dimineața

- variațiuni -

în cite o dimineață cu cer înzăpezit pe margini

în carne se tresces culori amuțite de mult

azi s-a trezit

pădurea în soarele de după ploaia și mi-o tapetat în verde proaspăt singurătatea

în cite o dimineață cu cer muiat în violet se inchide

pentru totdeauna cite o floare murmură

azi s-a închis chiar asta pe care o țîn în mînd

în cite o dimineață cu cerul scris în negru vîntul stîrvit de clădiri și mașini

trage de minecă trecutarii grăbiți care-i toamnă drept scuze

aceleași povești parcă trase la indigo

primii o sută de fulgi

au aprins orașul

la o oră țîrzie din zi și din veac după primii o sută de fulgi bucuria

ar fi trebuit să-ți aprîndă obraji și această flăcără

să te ajute să traversezi primii o sută de ani ai singurătății

totul e spre bine — îți spui și-n tine

viscolul mută în alt timp în afara lumii primii o sută de fulgi care au aprins orașul

și nici un foc nu-i poate distruge

MIHAIL SADOVEANU

XII

Din categoria naratiunilor savoyane, în care cristalizarea fantasticii amestecă de prototipuri caragalese este și aceea intitulată Povestea cu Petrișor din volumul Cinci ani de la război, editat de Editura Albatros, București, 1979.

tasticului. Eroul povestirii, fiica Petrișor Dămian, rădă în lumea copilăriei și în lumea adultă a conașterii. Deosebirea dintre cele două este faptul că eroul lui Sadoveanu o trăiește ca o simțăminte, nu ca o realitate. Este un copil care se simțămintează, nu se simțămintează.

Măi frate! Știi de ce-am venit eu aici, în hanul ăsta? Zicea el cu oarecare căldură, dar n-am fost de cînd sînt, dar a plus drăcu pe boieru meu, pe boierul cel mare de la Coșca Caprei, să poposească aici. S-a văzut pe băgăliță... Ania asta am auzit că: năstrucărită mare... Și-o păzește ungurul de comedie, cu fațecă și cu cele drăcu sînt pe lume. Se ține lege, avertizăm că nu trebuie să intrăm în curtea, sărindă neapărat să facă o mîșcare cu o anumită misiune și să se oprească cu mai mică discreție, își dă importanță, împingîndu-se ca atare.

Cum se întîmplă frecvent la Sadoveanu, controversele dintre interlocutori sînt deosebit de recurente. În argumentul conștient al «povestirii» relativ autonome, distribuită pe un nivel general al simțămîntului, se potrivește, însă, o analiză de factură psihologică. Aceasta este o analiză de factură psihologică, care produce dovada sustinerii sale privind ceea ce el însuși știe că s-a întîmplat cu el în acea zi în urmă. Așezarea narativă este deosebit de unitară în ceea ce privește scopul și direcția unitate a motivului, care este deosebit de unitară, în chip neașteptat, întrucît povestirea este fantastică și se referă la o perioadă de timp de-a dreptul pură. De aceea, este un copil și pînă aici, este trebăruș par a se ocupa de ce a vădit în jurul său, și să se ocupe de ce a vădit în jurul său, și să se ocupe de ce a vădit în jurul său.

Măi frate! Știi de ce-am venit eu aici, în hanul ăsta? Zicea el cu oarecare căldură, dar n-am fost de cînd sînt, dar a plus drăcu pe boieru meu, pe boierul cel mare de la Coșca Caprei, să poposească aici. S-a văzut pe băgăliță... Ania asta am auzit că: năstrucărită mare... Și-o păzește ungurul de comedie, cu fațecă și cu cele drăcu sînt pe lume. Se ține lege, avertizăm că nu trebuie să intrăm în curtea, sărindă neapărat să facă o mîșcare cu o anumită misiune și să se oprească cu mai mică discreție, își dă importanță, împingîndu-se ca atare.

Măi frate! Știi de ce-am venit eu aici, în hanul ăsta? Zicea el cu oarecare căldură, dar n-am fost de cînd sînt, dar a plus drăcu pe boieru meu, pe boierul cel mare de la Coșca Caprei, să poposească aici. S-a văzut pe băgăliță... Ania asta am auzit că: năstrucărită mare... Și-o păzește ungurul de comedie, cu fațecă și cu cele drăcu sînt pe lume. Se ține lege, avertizăm că nu trebuie să intrăm în curtea, sărindă neapărat să facă o mîșcare cu o anumită misiune și să se oprească cu mai mică discreție, își dă importanță, împingîndu-se ca atare.

Măi frate! Știi de ce-am venit eu aici, în hanul ăsta? Zicea el cu oarecare căldură, dar n-am fost de cînd sînt, dar a plus drăcu pe boieru meu, pe boierul cel mare de la Coșca Caprei, să poposească aici. S-a văzut pe băgăliță... Ania asta am auzit că: năstrucărită mare... Și-o păzește ungurul de comedie, cu fațecă și cu cele drăcu sînt pe lume. Se ține lege, avertizăm că nu trebuie să intrăm în curtea, sărindă neapărat să facă o mîșcare cu o anumită misiune și să se oprească cu mai mică discreție, își dă importanță, împingîndu-se ca atare.

Măi frate! Știi de ce-am venit eu aici, în hanul ăsta? Zicea el cu oarecare căldură, dar n-am fost de cînd sînt, dar a plus drăcu pe boieru meu, pe boierul cel mare de la Coșca Caprei, să poposească aici. S-a văzut pe băgăliță... Ania asta am auzit că: năstrucărită mare... Și-o păzește ungurul de comedie, cu fațecă și cu cele drăcu sînt pe lume. Se ține lege, avertizăm că nu trebuie să intrăm în curtea, sărindă neapărat să facă o mîșcare cu o anumită misiune și să se oprească cu mai mică discreție, își dă importanță, împingîndu-se ca atare.

Măi frate! Știi de ce-am venit eu aici, în hanul ăsta? Zicea el cu oarecare căldură, dar n-am fost de cînd sînt, dar a plus drăcu pe boieru meu, pe boierul cel mare de la Coșca Caprei, să poposească aici. S-a văzut pe băgăliță... Ania asta am auzit că: năstrucărită mare... Și-o păzește ungurul de comedie, cu fațecă și cu cele drăcu sînt pe lume. Se ține lege, avertizăm că nu trebuie să intrăm în curtea, sărindă neapărat să facă o mîșcare cu o anumită misiune și să se oprească cu mai mică discreție, își dă importanță, împingîndu-se ca atare.

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzut de
Ion Cucu

Decanatul premiilor revistei „Luceafărul” pe anul 1983. În imagine: Mihnea Gheorghiu, Radu Constantinescu, Al. Băloiu, N. D. Frunzeș, M. Ungheanu...

„Luceafărul”: Edgar Papu, Cezar Ivănescu, Gligore Hogiu, V. F. Mihăescu, Don David, Ion Gheorghe, Adrian Riza.

REFLEX

Fringerea inerției

are reflex de început de să nu se vrea altfel decât a mică schimbare a unui moment inaugural care s-a produs în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război.

are reflex de început de să nu se vrea altfel decât a mică schimbare a unui moment inaugural care s-a produs în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război.

are reflex de început de să nu se vrea altfel decât a mică schimbare a unui moment inaugural care s-a produs în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război.

are reflex de început de să nu se vrea altfel decât a mică schimbare a unui moment inaugural care s-a produs în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război. Este vorba de o schimbare de factură psihologică, care se manifestă în literatura noastră de după al doilea război.

A. I. Zăinescu

Valentin Caragea

Valentin Caragea scrie o poezie a sensului, sedus de virtuțile prozodice clasice, dar cultivând cu oglă feritoare versul alb incantatoriu, parnasion prin relief și plinătatea cuvintului. „Aruncați, parcă, de mare pe-un tărâm / Sîntem amîndoi răsîrîți / Pe zăpada fierbinte a patului — / Masa la care ne împărțăm / Din plîna voluptății / Fără dorinți și renunțări, / Fără identitate și griji, / Debrăcați de rușine / Ca niște serpi de piele lor, / Ca eterna, mereu reînscuțată / Pereche de îndrăgostiți. // Trupul tău a mai pierdut din frumusețe, / Cercurile și arcurile lui s-au frînt, / Și acum încearcă să-și regăsească armonia / În singurele mele potoliri, trist, dulce obosit / Pulsăm ca două cercuri vâși, / O clipă concentrice, tangente acum, / În marile tăceri ale refluxului // Neajutorăți în mijlocul singurătății sporite, / Egretle sufletelor se-nvîrt la cuburi, / În lîna destinului prînde contur / Tirania lege a impenetrabilității // N-a murit, vai, n-a murit” (Flux și reflux).

brat, participativă, valorizînd existența din ghidul contemplației calme, extaziate. Unitatea statistică a cărții ne face să credem că Valentin Caragea este un poet înalt, trăind pe propriile-i manuscrise ca atîția alți anonimi, pasionați de poezie, un poet adevărat, dezarmat de sincer, ca în acest frumos poem: „Naufragiul nu mor / De sete, sau de foame, / Ci de boala străveche, perfidă / A cenusiei, dezolantei singurătăți. // Stelele își împletesc genele de lumină / Larna, copaci își dau mina, sub pămînt, / Vîsînd logodna mireselelor fosforescente... / Oamenii nu sînt insule, dar unorii, / În răsărit, sau în crepuscul. // Fereste-mă, cerule, albastrule, / Și tu, bunule, pămîntule, / De marile, pustioarele răgăni / Măre, ce mare a singurătății // Naufragiul nu se sting / De foame, sau de sete, / Ci de voroarea de flîmînda fiară / A dezolantei, cenusiei singurătăți.” (Singurătate).

Cezar Ivănescu

N.R. Manuscrisele trimise pentru această rubrică nu se înapoiază. Manuscrisele nedactilografiate nu se cutesc.

CENACLUL DE POEZIE NUMELE POETULUI. Vineri, 13 ianuarie a.c., ora 17,00, la sediul redacției revistei „Luceafărul”, București, Piața Școilor nr. 1, va avea loc cea de a XXI-a ședință a Cenacului de Poezie Numele Poetului condus de Cezar Ivănescu. Pot participa numai membrii titulari ai cenacului.

REPERE LITERARE — DECENIUL CINCI

Triumful talentului (VI)

ar primul contact cu dificultățile învățării îl respulse euforia: „Cînd intru în cămin și se apropie de pat, încep să tremure puțin. Cărțile și caiele fetiței stăteau aranjate pe noptieră. Se așeză încet pe pat și luă cu înima țicînd cartea cea mai groasă, despre care o știa că este CITIREA. Fetița se deșteptă din somn și rămase cu privirea necăntată pe chipul mamei, care era palid și plin de sudoare. Nu o văzuse niciodată lînd o carte în mînă.

Remarcabilă este legătura pe care autorul o face între lectură și citirea cărții demnitate. Contactul cu lumea din cărți aduce încrederea desăvîrșită în sine: „Tot în acest timp, așteptarea și se schimbă de asemenea. Începe să se uite la oameni mai îndrăzneț, să vorbească mai pe neîndoie, să spună de îndată ceea ce îi trecea prin cap” (pg. 93). În analiză, Marin Preda remarcă efectul direct al citirii demnitate. Încrederea, asupra femininătății: „Ultima zi a concediului. Ana o petrece neliniștită. Gîndul întoarcerii la lucru nu-i plăcea deloc. Se simțise în acest an mai bine ca niciodată. Își făcuse o rochie frumoasă de vîră și-și cumprise haine pe hirtie, cîrte. Fiecare om i se părea că e un substantiv, mașina care forța un pedicel; iar oamenii și, în același timp, zăpăciti de era ei, într-o clipă, o apărea mai ales în jurul ei.” (pg. 86).

Desi cu unele artificialități, vizibile în partea a doua, îndeeșe Ana Roșculeț rămîne o năvălitoare a literaturii române contemporane. Puterful talent al autorului de a radiografa procese sufletesti și contradictorii și comoliate se amestecă asupra unui proces specific al momentului — transformarea unei mîinii de dînt-o constiință adormită, multă întru o constiință trează, întru o energie ale morale și intelectuale — creînd nu numai o năvălitoare de excepție, dar și un emoționant document al mutațiilor produse de Revoluție în destulul indivizilor. În acest sens, remarcabil și faptul că, în toate etapele sale, procesul se transformare sufletească a Anei Roșculeț, deși

cu numeroase elemente de generalitate, se desfășoară cu respectarea psihologiei individuale a eroinei. În contextul unei literaturi dominate de dumiri artificiale, de transformări subtile ale psihologiei, este deosebit de interesantă analiza psihologică, demonstrată a faptului că abordarea proceselor și fenomenelor actualității putea fi benefică pentru realizarea artistică. Ana Roșculeț este și o excelentă dovadă că elogiul Revoluției se putea face și cu o deplină respectare a legilor artei. Mutuțiile social-politice sînt implicate și nu explicate în novelă. Noile condiții social-politice sînt prezente discret, deși decisiv în noul destin al Anei Roșculeț. Fără mutațiile revoluționare care au adus în fruntea întreprinderii noi conducători, proveniți din masa muncitorească, momentul de solicitare față de Ana Roșculeț, decisiv pentru transformarea sa sufletească, ar fi fost imposibil. De altfel, factorii politici sînt de-a lungul năvălirii prezente cu discreție, drumul eroinei fiind posibil numai în urma unui ajutor plin de tact, de discreție, în acord cu orgoliul exacerbat al eroinei.

De exemplu, cînd eroina declară că vrea să învețe cit mai repede, într-o scenă de o nedeslușeală tensiune psihică, secretarul comitetului de partid ocolește, cu dibăcie pedagogică, cuvîntul analfabet, precizînd: „Nu trebuie să suferi alina, dumeaștii săi carte, trebuie numai să-ți dai aminte să citești mult” (pag. 72). Noile condiții istorice explică întreg destinul Anei Roșculeț. Fără unele elemente ale noului climat social-politic (atenția acordată muncii, constința că a nu ști carte e o inferioritate morală, eliberarea de grija zilei de mine), procesul de transformare a eroinei într-un om demn ar fi fost imposibil.

Semnificativ document de analiză psihologică de tip cartezian, în buna tradiție a prozei realismului clasic, Ana Roșculeț e în același timp o continuare a preocupărilor tinărilor prozatori în direcția sondării sîrărilor sufletesti obscure. Raportul dintre gesturile eroinei la legile psihologice, rămîne, totuși, anumite zone de umbră, în care se poate bănui prezența subconștientului. Sînt în năvălă numeroase momente în care se trece pe nesimțite de la realismul tradițional la cel modern, de la psihologia carteziană la cea freudiană, de la psihologia deodată, în plină atmosferă neliniștitoare. O scenă strict cotidiană cum e cea în care se făcea serviciu, Ierulescu, desemnată s-o învețe carte pe Ana Roșculeț, începe lecțiile, capătă la un moment dat dimensiuni fantastice: „După o jumătate de ceas frunzele de umplu de sudoare, întinerica se sîrîna încet și greu, o pune să scrie și să citească și meru întrebări nelămurite, încercate și obositoare. Învățătoarea se făcu de nerecunoscut. Nu mai avea nici mustăți, nici negi pe obraz. Era un om în al cărui cap i se părea ascunsă toată știința lumii. Glasul ei se schimbă neconștient. Unor era simplu ca al oricărui om: altorii șoptit, temător, plin de sfîșiat; apoi supărat parcă, obosit și descărușat, pentru că după cîteva timp să fie blind, plin de căldură și liniștit (...) Se făcuse noapte. În apartament se auzeau din cînd în cînd bătăturile și glasul înfundat. Într-un timp, bărbatul vru să intre, dar un semn s-a retras. Ana era atît de istorică că abia mai stătea pe scaun. La un moment dat simți că începe s-o urască pe învățătoarea aceasta care, cînd întreba ceva, după ce-i răspundea, îi puneă alia întrebare și după ce răspundea și la aceea, vrea cu o întrebare din urmă, care le amestecă pe toate, făcînd o întrebare nouă, întinsecă, care o zăpăcea” (pag. 84). Înșuși relația cu Tomiță, deși în ansamblu explicabilă psihologic, este unele momente în care trimite la istoriile dostoevkiene: „Femeia se opri brusc, se întoarse repede la loc și trecură lute prin fața bărbatului. Ea intră alături într-un fel de vorbitor, iar omul nemulțumit și stăpînindu-și furia se mișcă și îl în urma ei și intră înăuntru. Nici nu intră însă bine că deodată femeia izbucni alături de el, mîsurîndu-l cu o privire rece ca de oțel. Întrebă încet și apăsător, rar și hotărît: — Ce este Tomiță? Ce vrei? Vorbește!

Ion Cristoiu

Laut pe neașteptate de acest glas pe care nu-l cunoștea și de privirea întepentă a femeii, omul holbă ochii de uimire și rămase nemulțumit în fața ei puțin prostii, cu tresăriri de adolescent care este repetit” (pag. 36-37).

Frumusețea obiceiurilor

arta lui Vasile Golban — Estetica ceremonialului social în obiceiuri. Editura științifică și enciclopedică, 1983 — pune în discuție o dominantă a tradiției folclorice: frumusețea. Elemente de gândire și practici populare sînt cîtepe printre-o grădă estetică. Nu pentru a ilustra cîteva probleme a priori cu referința la esența frumuseții, ci, pur și simplu, cu intenția benefică de a descoperi capacitatea și mijloacele prin care cultura folclorică implică simțul artistic în mai toate manifestările colective. În aceste medii — omogene, negrăbite, cu individualități spontane și profund socializate — actele, raporturile interumane, viziunile despre lume și viață capătă și o conștientizare estetică; estetizarea le este inerentă, nu aderență — cum se întîmplă în societățile actuale, robite ritmului trepidant, autonomismelor și automatismelor valorice.

Tradiția folclorică, departe de a fi piesă de muzeu și indiferent de modul în care s-a răsfrînt în convingerile teoreticilor, s-a impus ca evidență culturală capabilă să năruie orice tentativă speculativă care, de dragul imposibilității purismului, ar eluda frumusețea modului efectiv de a concepe și trăi viața. În comunitățile arhaice, după cum remarcă Nicolae Iorga, „frumos și urt sînt elemente de pedagogie populară”, „caci în tot ce face omul din popor la noi este toideuna grădă a vedea dacă este frumos ori nu este frumos. Sînt lucruri pe care nu le împiedică nici o lege, pe care nu le interzice nici un regulament, care nu pot strînge nici o pedepză, pentru care constința publică n-ar găsi nici o condamnare și, cu toate acestea, lucrurile care sînt astfel încadrate nu se fac. Nu se fac pentru ce? Pentru că nu sînt frumoase”. (Scrieri despre artă, 1963, p. 23-26).

În raport cu o asemenea indiscutabilă stare de fapt se validează și optica lui Vasile Golban: inserția valorii estetice în chiar conținutul spiritual rostuit de istoria comunității folclorice, și, mai ales, în practicile socio-culturale prin care semnificativă capătă prezență. E vorba de obiceiuri. Autorul le distinge de simplele deprinderi care sînt performanțe de percepere și îndeminate într-o anume activitate; aceste componente ale comportamentului individual sînt și ele transmise din generație în generație în generalitate cu obișnuințe practice, sancționate social ca achiziții regulative, norme nescrise cu privire la eficiența și mestesugul unor ocupații. Dar, obiceiul propriu-zis cuprinde un sistem de interpretări ale fetsurilor raporturi ale omului cu lumea și semenii, vehiculîndu-moșii și sensuri pe care comunitatea le conferă mediului, conduitei, momentelor cruciale din viața membrilor săi, evenimentelor care marchează destinul colectiv.

Știut este că experiența estetică, așa cum se imprimă în gustul multor contemporani, este o invenție a timpurilor moderne. Felurile orientate de altă parte s-au întrecut în a vorbi de grațiozitatea sau funcnării, mulțumindu-se cu interpretarea artelor culte, din care alegeau, pentru exemplificare, genuri convenabile: ornamentica, muzica și poezia lirică, întrucît e mai greu, dacă nu imposibil, de susținut așa ceva pornind de la roman sau pictura figurativă; cu mult mai puțin avantajos părea a fi sintetismul spiritualităților arhaice. Or, la noi, matricea valorică tradițională e cea care a ferit gîndirea estetică de excese: interesul pentru ireductibilitatea valorilor nu a asuat în obsesie, chiar atunci cînd a fost preocupat de căpătîii în mersul culturii noastre moderne. E suficient să amintim, de pildă, că faimoasa polemică „artă pentru artă” — „artă cu tendință” nu a fost acută prin fondul real pus în discuție, ci prin ajustări preconcepționale și motive confectionate de istoria literară a unor ani despre care mai avem, încă, amintiri vii: Maioreșcu și Gherea erau lanșați într-o competiție sportivă pentru ierării simpatice (dacă ai umor) și amare (dacă ai măcar nostalgia adevărului).

Paul Tudor: „Tîrgul mare de la Bala”

Evident sau implicit, funcționează o intenție imperativ-normativă, preponderent morală, căci obiceiul este un model de exemplaritate, științific și moral; el este o formă de generalizare prin simplă contaginare psihologică, ci o modalitate de reglementare și normare a raporturilor omului cu sine, cu ceilalți și cu lumea pe calea presunțiilor psihologice și a siguranței persuasiv-coercitive proorii tradiției. Sînt repere sfelute de vreme ce deschid un orizont de experiență și aspirații de coaliță; faute și credințe individuale capătă sens, rost, justificare, prestigiu doar prin confruntare cu ordinea culturală instituită de și prin obiceiuri. Oamenii conștienți își concep și împlinesc umanizarea venind în întîmpinarea acestei realități simbolice.

Imaginarul colectiv cristalizat în obiceiuri — poate năv în fundament, dar așezat și robust în rosturi — este funcțional: fragmentele unui anumit mod de a vedea lumea, spre a o face cît mai familiară și a o integra în cerințele Vasile Macovicu

Doeme de ARHIP CIBOTARU

R. S. S. MOLDOVENEASCA

Frunză

Peisaj cu sălcii scuturate'n ape
Și plopi de aur desenați pe cer.

Pădurile sint pline de explozii
Tăcute, depărtarea luminind,

La despărțirea frunzelor de ramuri
E liniște solemnă pe pământ,

Iar frunzele se duc în stoluri mute
De nostalgii.

Bătrînii noștri

Se duc făcuți în depărtare
Bătrînii noștri dintre noi.

Se duc neobservați și singuri
Sub bolți de liliac și tei.

Pe rind cărările se curmă —
Albastre de alba zbor,

Creșteau drapelule pe măguri,
Ca zorii, noaptea doborând.

Le auzi în zăre cîntul
Proprii cu-aripa'n infinit

În urma lor dădeau în floare
Pe lumea asta primăveri

Bătrînii noștri... Niciodată
În peți cu pământ nu se bui

Se duc în depărțiri de-a rîndul
Cu pași beașzii și înalți

Arhip Cibotaru

Cum știu femeile...

Cum știu femeile s'astepte
Fanatice și răbdătoare.

Cum știu femeile să dîndă
O seară în furtună, frîntă.

Cum știu femeile să creadă
Năiv, că timpul ce întoarce.

Cum știu femeile să plîngă
Neîmplinite lor vise.

Cum știu femeile să-și găsească
Nădejdea lor de-a viață strează

Cum știu femeile să aștepte
De-un cer apăsător, de-o clipă sfîntă.

Cum știu femeile să rădă,
În lor rîmă curioasă.

Copac

Cade frunza de stejar —
Rece pară de pojar.

Cade frunza de jugastur —
Viscol lung în cer albastru.

Și mă plouă de pe culmi
Norii frunzelor de ulmi.

Carpenii de prin poene
Fac din frunza lor troene.

Pașii mi-s ca plumbii grei
Printre frunzele de tei.

Mă împiedic și mă clatin
Printre frunzele de paltin.

Vreau la drum să mă adun. —
Drumu-i frunză de alun.

De călări vreau să mă agrec. —
Le-am umplut de frunzi ploșci.

Vreau de frunze să mă ascund. —
Valul lor e fără fund.

Corc în sun precum a hămă
Și mă agrecă pînă la gleznă.

Cînd m-ajung pînă la genunchi,
Slăt cu măl perșe în trunchi.

Cînd m-ajung mai sus de umăr,
Nu pînă am să mă-l număr.

Rădăcină prind în pămînt,
Brațele mi-s oronci în vînt.

Și-s cu gînd de primăvară
Chiar și-atunci cînd frunza-mi zboară.

Stejarii

Pînă în un timp vom merge împreună,
Privindu-ne bună.

Drumu-i văl de apă și de răzăci,
Liniștea rîmă.

De noaptea o depărtare
Vom trece-o clipă uscat.

Nu-mi e teamă,
În preajma berbei,
Sîn.

Nu-mi e teamă,
Căci prin viață sint prieteni lumina

Și-a lui-lui-măi fără de șamă,
La marginea ei cînd vom ajunge

Și-o fi să coborîm
La rădăcina de arbori.

Și-a lui-lui-măi,
În loc de amintire.

Și-a lui-lui-măi,
Cîndă de stejar.

Cu un împănare albe rădăcini
Vom prinde

Și-a lui-lui-măi,
Nu vom lăsa-n urmă

Și-a lui-lui-măi,
Voi sămănta.

Și-a lui-lui-măi,
Și-a lui-lui-măi.

REPERE

Cîntec mîndru

Cel doi binecunoscuți poeți și traducători
din macedoneană, Dumitru M. Ion și
Carolina Ilieca, aproape sinonimi în literatură
română cu acest teritoriu liric,

Zi de zi unii după alții / Zi de zi unii după alții, /
— unii și — aceiași / alții și aceiași!

REVISTA STRĂINĂ

REVISTA STAND, fondată în începutul anilor
'20 de către poetul Ion Siliu, a delectat literaturii
de limbă engleză scrisă cu predilecție în
afară Marii Britanii.

ROMANUL SCRITORULUI ZAMBIAN,
Domeniul Zambian, "Jurnal care produce trănete",
scriitorii în volumul care se potrivește la sfîrșitul
secolului, alături de alții și în secolul al XX-lea.

COLECȚIE DE POEME publicate recent de
Antonio Jacinto aduce în prim plan, încă o dată,
această figură preeminentă a literaturii din Angola.

CEA DE-A TREIA CARTE a lui H. Guri, intitulată
"Interogatoriul" urmează romanului "Afaceri
ciococlate" și "O carte nebună", apărute în
urma cu peste 10 ani, intrinsecă mișcare literară
extrem de sofisticată.

Camaguey, o poveste de dragoste

Ind sîntem fără Amadé, Maria Teresa
vegetează, visează și suferă.
neobișnuit, dacă privești atent lucrurile
lucrul de la Camaguey și mai ales la conversațiile
mele cu Enrique Cirules și Miguel Mejides.

scriitor foarte interesant, dar dacă înțelegi
teor ar spune la Tereșca că se îndrăgise în
să se îndrăgise în Tereșca, că se îndrăgise în
Tereșca, că se îndrăgise în Tereșca.

BALCANICE

GORDANA MIHAILOVA BOŠNAKOSKA

La infinit

Dacă în vis cu piine mă-mbii,
lar tu infometat-o mîncînci,

VASSILIS VITSAXIS

În fața lagunei de la Missolonghi

Trupa-i o luntre
Viața, prăjina

Cornel Ungureanu

Dintr-un Jurnal de călătorie

SPORT

Superlative lucide

Recapitularea la televiziune a calificării
echipei de fotbal a României pentru
europenele de la Paris a fost bogată
în imagini, dar sărăcă în reflexie.

INTERIN

Interin

După victoria la Tera Galilor și înfringerea la
Franța, rugbyul românesc se află astăzi în urma
fotbalului, el n-are încă nici condițiile, nici capacitatea,

Lucaefărul
Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Don Frontalot, Mihai Ungureanu (redactor șef adjunct)

REDAȚIA: București, Piața Ștefan cel Mare nr. 1, tel. 17 32 69
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 20 95
Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCINTEII